

Predmet C-65/23**Sažetak zahtjeva za prethodnu odluku sastavljen na temelju članka 98.
stavka 1. Poslovnika Suda****Datum podnošenja:**

8. veljače 2023.

Sud koji je uputio zahtjev:

Bundesarbeitsgericht (Savezni radni sud, Njemačka)

Datum odluke kojom se upućuje zahtjev:

22. rujna 2022.

Tužitelj, žalitelj i podnositelj revizije:

MK

**Tuženik, druga stranka u žalbenom postupku i druga stranka u revizijskom
postupku:**

K GmbH

Predmet glavnog postupka

Uredba (EU) 2016/679 – Zaštita pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka –
Obrada podataka u kontekstu zaposlenja – Pravo na naknadu štete – Uvjeti –
Zakonitost obrade podataka – Nužnost obrade podataka – Margina prosudbe
stranki sporazuma između poslodavca i radničkog vijeća – Sudski nadzor – Šteta –
Određivanje iznosa nematerijalne štete koju je potrebno nadoknaditi

Predmet i pravna osnova zahtjeva za prethodnu odluku

Tumačenje prava Unije, članak 267. UFEU-a

Prethodna pitanja

1. Treba li zakonom predviđeno nacionalno pravilo doneseno u skladu s člankom 88. stavkom 1. Uredbe (EU) 2016/679, kao što je članak 26. stavak 4. Bundesdatenschutzgesetz (Savezni zakon o zaštiti podataka)

(BDSG), kojim se određuje da je obrada osobnih podataka zaposlenika za potrebe radnog odnosa na temelju kolektivnih ugovora, uključujući posebne kategorije osobnih podataka, dopuštena ako se poštuje članak 88. stavak 2. Uredbe 2016/679, tumačiti na način da uvijek treba poštovati i druge zahtjeve iz Uredbe 2016/679, primjerice članak 5., članak 6. stavak 1. te članak 9. stavke 1. i 2. Uredbe 2016/679?

2. U slučaju potvrdnog odgovora na prvo pitanje:

može li se zakonom predviđeno nacionalno pravilo doneseno u skladu s člankom 88. stavkom 1. Uredbe 2016/679, kao što je članak 26. stavak 4. BDSG-a, tumačiti na način da stranke kolektivnog ugovora (u ovom slučaju stranke sporazuma između poslodavca i radničkog vijeća) prilikom ocjene nužnosti obrade podataka u smislu članka 5., članka 6. stavka 1. te članka 9. stavaka 1. i 2. Uredbe 2016/679 imaju marginu prosudbe koja podliježe samo ograničenom sudskom nadzoru?

3. U slučaju potvrdnog odgovora na drugo pitanje:

na što se u takvom slučaju može ograničiti sudski nadzor?

4. Treba li članak 82. stavak 1. Uredbe 2016/679 tumačiti na način da osobe imaju pravo na naknadu nematerijalne štete već onda kad su njihovi osobni podaci obrađeni protivno zahtjevima iz Uredbe 2016/679 ili pravo na naknadu nematerijalne štete zahtijeva da ispitanik usto treba dokazati da je pretrpio znatnu nematerijalnu štetu?

5. Je li članak 82. stavak 1. Uredbe 2016/679 namijenjen posebnoj odnosno općoj prevenciji i treba li to uzeti u obzir prilikom određivanja iznosa nematerijalne štete koju je potrebno nadoknaditi na temelju članka 82. stavka 1. Uredbe 2016/679 na teret voditelja obrade ili izvršitelja obrade?

6. Je li prilikom određivanja iznosa nematerijalne štete koju je potrebno nadoknaditi na temelju članka 82. stavka 1. Opće uredbe o zaštiti podataka relevantan stupanj krivnje voditelja obrade ili izvršitelja obrade? Konkretno, smije li se nepostojanje krivnje ili manji stupanj krivnje voditelja obrade ili izvršitelja obrade uzeti u obzir u njegovu korist?

Navedene odredbe prava Unije

Uredba (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Direktive 95/46/EZ (Opća uredba o zaštiti podataka) (SL 2016., L 119, str. 1. te ispravci SL 2018., L 127, str. 2. i SL 2021., L 74, str. 35.), osobito članci 2., 4., 5. i 6., članak 82. stavak 1. te članak 88. stavci 1. i 2.

Navedene nacionalne odredbe

Bundesdatenschutzgesetz (Savezni zakon o zaštiti podataka, u daljnjem tekstu: BDSG) od 30. lipnja 2017. (BGBl. I., str. 2097.), koji je posljednji put izmijenjen člankom 10. Zakona od 23. lipnja 2021. (BGBl. I., str. 1858.; 2022 I 1045), osobito članak 26.:

„Članak 26. Obrada podataka za potrebe radnog odnosa

1. Osobni podaci zaposlenika smiju se obrađivati za potrebe radnog odnosa ako je to potrebno u svrhu donošenja odluke o zasnivanju radnog odnosa ili, nakon zasnivanja radnog odnosa, za njegovu provedbu ili prestanak odnosno za ostvarivanje prava ili ispunjenje obveza zastupanja interesa zaposlenika koji proizlaze iz zakona ili iz kolektivnog ugovora, sporazuma između poslodavca i radničkog vijeća odnosno sporazuma između odbora namještenika i tijela javne službe. [...]

[...]

4. Obrada osobnih podataka zaposlenika za potrebe radnog odnosa, uključujući posebne kategorije osobnih podataka, dopuštena je na temelju kolektivnih ugovora. Pritom stranke koje sudjeluju u pregovorima moraju poštovati članak 88. stavak 2. Uredbe (EU) 2016/679.”

Sažet prikaz činjenica i postupka

- 1 Tužitelj na temelju članka 82. stavka 1. Uredbe 2016/679 traži od tuženika, svojeg poslodavca, naknadu nematerijalne štete koja mu je nastala zbog povrede te uredbe.
- 2 Tuženik je za upravljanje ljudskim resursima u početku upotrebljavao uobičajeni sustav za upravljanje podacima (sustav za upravljanje informacijama o ljudskim resursima) u kojem su se, u skladu s odgovarajućim sporazumima između poslodavca i radničkog vijeća, među ostalim, bilježili sljedeći podaci o zaposlenicima: podaci o plaći, privatna adresa stanovanja, datum rođenja, dob, osobno stanje, broj socijalnog osiguranja i porezni identifikacijski broj.
- 3 U 2017. planirao se na razini koncerna, kojem tuženik pripada, prelazak na sustav „Workday” za upravljanje informacijama o ljudskim resursima u oblaku. Tuženik je u vezi s tim od 24. travnja do 18. svibnja 2017. na internetsku stranicu matičnog društva koncerna učitao, među ostalim, sljedeće podatke o tužitelju: prezime, ime, broj službenog telefona, službena e-adresa, informacije o plaći (godišnja i mjesečna plaća, iznos nagrada za radne rezultate), privatna adresa stanovanja, datum rođenja, dob, osobno stanje, broj socijalnog osiguranja i porezni identifikacijski broj.

- 4 S radničkim vijećem naknadno je sklopljen odgovarajući sporazum između poslodavca i radničkog vijeća o iznimnom dopuštenju za obradu točno određenih podataka: broj zaposlenika, prezime, ime, broj telefona, datum zaposlenja, datum zaposlenja u koncernu, mjesto rada, tvrtka (K/Dental), broj službenog telefona i službena e-adresa. Razdoblje valjanosti i učinaka sporazuma između poslodavca i radničkog vijeća o iznimnom dopuštenju za obradu određenih podataka produljeno je nekoliko puta. Nakon toga, 23. siječnja 2019. na snagu su stupili „Okvirni sporazum između poslodavca i radničkog vijeća o radu informatičkih sustava” i „Sporazum između poslodavca i radničkog vijeća o uvođenju i uporabi sustava Workday”.
- 5 Tužitelj smatra da obrada njegovih podataka u kontekstu testiranja novog sustava za upravljanje informacijama o ljudskim resursima nije bila u skladu s Uredbom 2016/679. U tom pogledu naposljetku ističe još samo obradu njegovih podataka od 25. svibnja 2018., odnosno prvog dana primjene Uredbe 2016/679, do kraja prvog tromjesečja 2019.

Ključni argumenti stranaka glavnog postupka

- 6 Tužitelj smatra da na temelju članka 82. stavka 1. Uredbe 2016/679 ima pravo na naknadu nematerijalne štete u iznosu od 3000 eura.
- 7 Uredba 2016/679 i relevantne odredbe BDSG-a onemogućivale su tuženiku da obrađuje njegove podatke u sustavu „Workday” za upravljanje informacijama o ljudskim resursima u oblaku od 25. svibnja 2018. do kraja prvog tromjesečja 2019.
- 8 Nužna obrada podataka u okviru radnog odnosa između stranki odvijala se u tom razdoblju u dotadašnjem sustavu za upravljanje informacijama o ljudskim resursima, zbog čega ni za jedan aspekt radnog odnosa nije bilo nužno da se njegovi podaci u istom razdoblju prenesu u drugi sustav i ondje obrađuju. Izvršena obrada podataka nije bila nužna ni u svrhe testiranja kasnijeg rada sustava „Workday” kao jedinstvenog sustava za upravljanje informacijama o ljudskim resursima na razini cijelog koncerna. Naprotiv, za testnu fazu bili su dovoljni „lažni” testni podaci i nije bilo potrebno upotrijebiti stvarne podatke i omogućiti im pristup na razini koncerna u sustavu „Workday”.
- 9 Ako sud, protivno tužiteljevu mišljenju, smatra da su stvarni podaci nužni ili da je sporazum između poslodavca i radničkog vijeća o iznimnom dopuštenju za obradu određenih podataka dovoljna pravna osnova za obradu podataka uz uporabu stvarnih podataka, u svakom je slučaju prekoračeno dopuštenje za obradu podataka iz sporazuma između poslodavca i radničkog vijeća o iznimnom dopuštenju za obradu određenih podataka. Naime, tuženik je osim kategorija podataka navedenih u sporazumu između poslodavca i radničkog vijeća o iznimnom dopuštenju za obradu određenih podataka prenio i druge podatke, kao što su privatni podaci tužitelja za kontakt, pojedinosti o ugovoru i plaći, broj socijalnog osiguranja, porezni identifikacijski broj, državljanstvo i osobno stanje.

Tuženik za to nije bio ovlašten ni na temelju sporazuma između poslodavca i radničkog vijeća o iznimnom dopuštenju za obradu određenih podataka ni na nekoj drugoj osnovi.

- 10 Tužitelj polazi od toga da teret obrazlaganja i dokazivanja gotovo potpuno snosi tuženik. On treba iznijeti svoj slučaj i dokazati da je njegovo konkretno postupanje u skladu s Uredbom 2016/679.
- 11 Tuženikove povrede Uredbe 2016/679 tužitelju su prouzročile i nematerijalnu štetu. Do nematerijalne štete dovela je već obrada podataka u sustavu „Workday” koja nije bila nužna, a u svakom slučaju nezakonito dijeljenje podataka tužitelja i mogućnost da se tim podacima pristupi na razini koncerna, koju su imale čak i neovlaštene treće strane. Usto postoji opasnost da će treće strane zloupotrijebiti njegove podatke, zbog čega je on kao ispitanik izložen nesigurnosti. Tužitelj kao zaposlenik ne može znati upotrebljavaju li tuženik ili čak treće strane, odnosno jesu li već upotrijebili, i ako jesu, na koji način i u koje svrhe, njegove podatke koje je tuženik prenio na razini koncerna. Stoga je s obzirom na mogućnosti i svrhe sustava „Workday” moguće da su njegovi osobni podaci upotrijebljeni za izradu i/ili uporabu profila. Činjenica da on kao zaposlenik nema uvid u takve interne okolnosti obrade podataka kod tuženika i da ih stoga ne može detaljno obrazložiti još je jedan razlog zašto poslodavac, odnosno tuženik, gotovo potpuno treba snositi teret obrazlaganja i dokazivanja. Osim toga, sama mogućnost zlouporabe podataka trebala bi biti dovoljan temelj za nematerijalnu štetu jer je tužitelj već time izgubio nadzor nad svojim osobnim podacima, što se protivi zahtjevima iz uvodne izjave 85. Uredbe 2016/679.
- 12 Nije relevantna činjenica da su podaci preneseni radi unosa u sustav „Workday” još prije datuma početka primjene Uredbe 2016/679 utvrđenog u članku 99. stavku 2. Uredbe 2016/679 jer su navedene okolnosti bile trajne. U tom pogledu treba uzeti u obzir i to da protivno zahtjevima iz Uredbe 2016/679 i BDSG-a ne postoji koncept za brisanje podataka obrađenih u sustavu „Workday” u svrhe (navodnog) testiranja.
- 13 Povredama Uredbe 2016/679 i BDSG-a te s njima povezanim opasnostima od zlouporabe teško je povrijeđeno tužiteljevo pravo osobnosti. Trebao bi dobiti učinkovitu naknadu štete, u prilog čemu ide i uvodna izjava 146. Uredbe 2016/679. Otegotni je čimbenik to što je tuženik odnosno njegov pravni prednik počinio povrede namjerno, svjesnim izbjegavanjem zahtjeva u pogledu zaštite osobnih podataka i radnih odnosa.
- 14 Tuženik smatra da nije povrijedio odredbe o zaštiti osobnih podataka. Zakonitost obrade podataka proizlazi iz članka 6. stavka 1. Uredbe 2016/679, članka 26. stavka 1. BDSG-a odnosno članka 26. stavka 4. BDSG-a u vezi sa sporazumom između poslodavca i radničkog vijeća o iznimnom dopuštenju za obradu određenih podataka.

- 15 Tužitelj nema pravo na naknadu štete na temelju članka 82. Uredbe 2016/679. Nije dokazao ni da postoji uzročnost između postupanja i povrede dužnosti ni između povrede dužnosti i štete.
- 16 Tužitelj, koji snosi teret obrazlaganja i dokazivanja, nije dovoljno dokazao ni nematerijalnu štetu ni uzročnost tuženikovih eventualnih povreda. Ako tužitelj iznese elemente koji upućuju na konkretnu povredu, tuženik u svakom slučaju ima sekundarni teret dokazivanja.
- 17 Nije svaka neugodnost ili manja povreda bez ozbiljnog negativnog učinka dovoljna za postojanje štete. Umjesto konkretne štete tužitelj samo navodi da se smatra izloženim opasnosti od štete. To nije šteta za koju je moguće dobiti naknadu u smislu članka 82. Uredbe 2016/679. Naprotiv, uvjet za naknadu jest teška povreda općeg prava osobnosti koja se ne može ispraviti na drugi način. Tužitelj nije dokazao takvu povredu.

Sažet prikaz obrazloženja zahtjeva za prethodnu odluku

1. Uvodne napomene

- 18 Tuženik obrađuje (članak 4. točka 2. Uredbe 2016/679) kao voditelj obrade (članak 4. točka 7. Uredbe 2016/679) tužiteljeve osobne podatke (članak 4. točka 1. Uredbe 2016/679) u okviru radnog odnosa. Takva obrada obuhvaćena je materijalnim područjem primjene Uredbe 2016/679, kako je definirano u njezinu članku 2. stavku 1.
- 19 S obzirom na obradu podataka od 25. svibnja 2018. do kraja prvog tromjesečja 2019. koja je sporna u glavnom postupku predmetno vijeće smatra da činjenica da je učitavanje odnosno prijenos spornih osobnih podataka tužitelja iz dotadašnjeg sustava za upravljanje informacijama o ljudskim resursima na internetsku stranicu matičnog društva koncerna izvršen prije 25. svibnja 2018., datuma početka primjene Uredbe 2016/679, odnosno od 24. travnja do 18. svibnja 2017., ne utječe na s time povezanu „odgovornost” tuženika u smislu članka 4. točke 7. Uredbe 2016/679. Tuženik je i nakon toga te je i dalje voditelj obrade u smislu članka 4. točke 7. Uredbe 2016/679. Naime, u tom pogledu nije nužno da voditelj obrade sam odlučuje o svrhama i sredstvima obrade osobnih podataka. Na temelju članka 4. točke 7. Uredbe 2016/679, to može činiti i zajedno s drugima. Predmetno vijeće smatra da na odgovornost tuženika u smislu članka 4. točke 7. Uredbe 2016/679 ne bi utjecalo ni to da se tuženik u nastavku postupka pozove na to da na razini koncerna nije bio ovlašten ili je samo uvjetno bio ovlašten sudjelovati u odlučivanju o daljnjoj uporabi podataka u sustavu „Workday”. Naime, od početka primjene Uredbe 2016/679 tuženik nije nastojao vratiti ili izbrisati podatke tužitelja u sustavu „Workday”. Do toga nije ni došlo. Naprotiv, tuženik je višestrukim produljivanjem razdoblja valjanosti i učinaka sporazuma između poslodavca i radničkog vijeća o iznimnom dopuštenju za obradu određenih podataka, u posljednjem navratu do 31. siječnja 2019., pokazao da je i

dalje aktivno postupao kao voditelj obrade u smislu članka 4. točke 7. Uredbe 2016/679 kako bi se sklapanjem daljnjih sporazuma između poslodavca i radničkog vijeća osigurao privremen rad sustava „Workday”, među ostalim, pomoću spornih osobnih podataka tužitelja.

- 20 Ako predmetno vijeće temelji tu argumentaciju i argumentaciju navedenu u nastavku na određenom tumačenju odredbi Uredbe 2016/679, a to je tumačenje pogrešno, od Suda se traži da osim odgovora na prethodna pitanja pruži i odgovarajuće smjernice. U tom su pogledu relevantne i smjernice za prijenos i obradu podataka na razini koncerna koje su povezane s ovim slučajem.

2. Prvo pitanje

- 21 Predmetno vijeće prvim prethodnim pitanjem nastoji saznati treba li zakonom predviđeno nacionalno pravilo doneseno u skladu s člankom 88. stavkom 1. Uredbe 2016/679, kao što je članak 26. stavak 4. BDSG-a, kojim se određuje da je obrada osobnih podataka zaposlenika za potrebe radnog odnosa na temelju kolektivnih ugovora, uključujući posebne kategorije osobnih podataka, dopuštena ako se poštuje članak 88. stavak 2. Uredbe 2016/679, (u skladu s pravom Unije) tumačiti na način da uvijek treba poštovati i druge zahtjeve iz Uredbe 2016/679, primjerice članak 5., članak 6. stavak 1. te članak 9. stavke 1. i 2. Uredbe 2016/679. S tim je neodvojivo povezano pitanje što se smatra „preciznijim pravilima” u smislu članka 88. stavka 1. Uredbe 2016/679.
- 22 Odgovor Suda na ta pitanja potreban je kako bi se donijela odluka u glavnom postupku i kako bi predmetno vijeće moglo ocijeniti zakonitost obrade podataka predviđene i izvršene na temelju sporazuma između poslodavca i radničkog vijeća o iznimnom dopuštenju za obradu određenih podataka kao kolektivnog ugovora. To se konkretno odnosi na evidencije podataka navedene u sporazumu između poslodavca i radničkog vijeća o iznimnom dopuštenju za obradu određenih podataka (vidjeti točku 4. ovog sažetka zahtjeva za prethodnu odluku).
- 23 Točno je da predmetno vijeće, kad je riječ o tome da je tuženik od 24. travnja do 18. svibnja 2017. osim evidencija podataka navedenih u sporazumu između poslodavca i radničkog vijeća o iznimnom dopuštenju za obradu određenih podataka prenio i druge osobne podatke tužitelja (informacije o plaći, privatna adresa stanovanja, datum rođenja, dob, osobno stanje, broj socijalnog osiguranja i porezni identifikacijski broj) na internetsku stranicu matičnog društva radi unosa u softver „Workday”, polazi od toga da taj prijenos podataka nije bio obuhvaćen sporazumom između poslodavca i radničkog vijeća o iznimnom dopuštenju za obradu određenih podataka i stoga ga ne treba ocjenjivati na temelju članka 26. stavka 4. BDSG-a, nego na temelju članka 26. stavka 1. BDSG-a. Osim toga, takva prekomjerna obrada podataka ne bi u konačnici smjela biti nužna u smislu članka 26. stavka 1. BDSG-a odnosno članka 5. i članka 6. stavka 1. Uredbe 2016/679 jer se može pretpostaviti da se u sporazumu između poslodavca i radničkog vijeća o iznimnom dopuštenju za obradu određenih podataka, u čijem je sklapanju i tuženik sudjelovao, taksativno navode sve evidencije podataka koje on

smatra nužnima u svrhe navodnog testiranja. Međutim, predmetno vijeće smatra da za njegovu odluku u glavnom postupku nije dovoljno da se već na temelju navedenog dio obrade podataka koju tužitelj osporava ocijeni nezakonitim bez zahtjeva za prethodnu odluku. Naprotiv, za odluku u glavnom postupku potrebno je da se sporna obrada podataka može ocijeniti u cijelosti jer sa sobom nosi ili može nositi posljedice u smislu opsega povrede pravila o zaštiti i iznosa eventualne naknade štete.

- 24 Tekst članka 26. stavka 4. BDSG-a, u skladu s kojim je obrada osobnih podataka zaposlenika za potrebe radnog odnosa, uključujući posebne kategorije osobnih podataka, dopuštena na temelju kolektivnih ugovora, pri čemu treba poštovati članak 88. stavak 2. Uredbe 2016/679, može se tumačiti na način da osim zahtjeva iz članka 88. stavka 2. Uredbe 2016/679 ne treba poštovati nijedan drugi zahtjev iz Uredbe 2016/679. U takvom bi slučaju obrada podataka u okviru radnog odnosa, koja je zapravo nezakonita jer nije u skladu sa zahtjevima nužnosti iz članka 26. stavka 1. BDSG-a te članka 5., članka 6. stavka 1. odnosno članka 9. stavaka 1. i 2. Uredbe 2016/679 i za koju ne postoji ni privola ispitanika, mogla biti dopuštena odnosno opravdana samo zbog okolnosti da je uređena kolektivnim ugovorom, kao što je to u ovom slučaju sporazum između poslodavca i radničkog vijeća. U slučaju kao što je onaj u glavnom postupku to bi značilo da nužnost obrade podataka ne treba ispitati samo zbog uređenja obrade podataka u kolektivnom ugovoru, za razliku od uređenja u općem propisu kao što je zakon.
- 25 Predmetno vijeće polazi od toga da je moguće da tumačenje članka 26. stavka 4. BDSG-a opisano u prethodnoj točki 24. nije u skladu s Uredbom 2016/679. Točno je da se ne može zanemariti činjenica da su stranke kolektivnog ugovora, odnosno u ovom slučaju sporazuma između poslodavca i radničkog vijeća, bolje upoznate s činjenicama i da treba uzeti u obzir to da su u pravilu uspostavile pravednu ravnotežu između suprotnih interesa. Međutim, člankom 88. stavkom 1. Uredbe 2016/679 određuje se da države članice mogu zakonom ili kolektivnim ugovorima predvidjeti „preciznija pravila” s ciljem osiguravanja zaštite prava i sloboda u vezi s obradom osobnih podataka zaposlenika u kontekstu zaposlenja. Predmetno vijeće smatra da se na temelju toga ne može zaključiti da u slučaju uređenja kolektivnim ugovorom, kao u ovom slučaju sporazumom između poslodavca i radničkog vijeća o iznimnom dopuštenju za obradu određenih podataka, upravo nisu relevantni zahtjevi nužnosti, osobito oni iz članka 5., članka 6. stavka 1. te članka 9. stavaka 1. i 2. Uredbe 2016/679. Prema mišljenju predmetnog vijeća, kolektivni ugovor ne može dovesti do oslobođenja od poštovanja tih zahtjeva. Naprotiv, može se pretpostaviti da se odgovarajućim „preciznijim pravilima” u smislu članka 88. stavka 1. Uredbe 2016/679, neovisno o tome jesu li predviđena u obliku zakona ili kolektivnog ugovora, uvijek podrazumijeva i poštovanje drugih zahtjeva iz Uredbe 2016/679.
- 26 Predmetno vijeće smatra da drukčije tumačenje ne proizlazi ni iz toga što se u članku 26. stavku 4. BDSG-a upućuje na članak 88. stavak 2. Uredbe 2016/679. Prema mišljenju predmetnog vijeća, članak 88. stavak 2. Uredbe 2016/679, u skladu s kojim ta pravila, odnosno pravila u smislu članka 88. stavka 1. Uredbe

2016/679, uključuju prikladne i posebne mjere za zaštitu ljudskog dostojanstva ispitanika, njegovih legitimnih interesa i temeljnih prava, posebno u odnosu na transparentnost obrade, prijenos osobnih podataka unutar grupe poduzetnika ili grupe poduzeća koja se bave zajedničkom gospodarskom djelatnošću i sustavâ praćenja na radnom mjestu, ne sadržava oslobođenje od poštovanja drugih zahtjeva iz Uredbe 2016/679.

- 27 Zbog toga u konačnici postoje argumenti koji idu u prilog tomu da u slučaju nacionalnih zakona donesenih u smislu članka 88. stavka 1. Uredbe 2016/679 uvijek treba poštovati i druge zahtjeve iz Uredbe 2016/679, primjerice članak 5., članak 6. stavak 1. te članak 9. stavke 1. i 2. Uredbe 2016/679, i da od toga nisu izuzete odredbe kolektivnog ugovora, kao što je sporazum između poslodavca i radničkog vijeća o iznimnom dopuštenju za obradu određenih podataka.
- 28 To bi u glavnom postupku značilo da treba ispitati može li se obrada podataka tužitelja u okviru privremenog rada sustava „Workday” u „svrhe testiranja” smatrati „nužnom” u smislu članka 26. stavka 1. BDSG-a te članka 5. i članka 6. stavka 1. Uredbe 2016/679. Predmetno vijeće pritom polazi od toga da nije unaprijed isključeno da se stvarni podaci obrađuju i u okviru privremenog rada sustava „Workday” u „svrhe testiranja” ako „lažni” testni podaci nisu dovoljni, što bi stranka koja u tom pogledu snosi teret obrazlaganja i dokazivanja još trebala detaljno obrazložiti. Inače bi se zakonitost obrade ocjenjivala na temelju članka 6. stavka 1. točke (b) Uredbe 2016/679. Od pomoći bi bilo da Sud u tom pogledu, osim odgovora na prethodna pitanja, pruži smjernice za tumačenje članka 6. stavka 1. točke (b) Uredbe 2016/679 koje su povezane s ovim slučajem, uključujući raspodjelu tereta obrazlaganja i dokazivanja.

3. Drugo pitanje

- 29 U slučaju potvrdnog odgovora na prvo pitanje, predmetno vijeće drugim prethodnim pitanjem nastoji saznati može li se zakonom predviđeno nacionalno pravilo doneseno u skladu s člankom 88. stavkom 1. Uredbe 2016/679, kao što je članak 26. stavak 4. BDSG-a, tumačiti na način da stranke sporazuma između poslodavca i radničkog vijeća, u okviru kojeg mogu urediti pitanja povezana s radom i radnim odnosom te formalne i materijalne radne uvjete, prilikom ocjene nužnosti obrade podataka u smislu članka 5., članka 6. stavka 1. te članka 9. stavaka 1. i 2. Uredbe 2016/679 imaju marginu prosudbe koja podliježe samo ograničenom sudskom nadzoru.
- 30 U prilog tomu ne govori samo mišljenje o tome da su stranke kolektivnih ugovora bolje upoznate s činjenicama koje se navodi u točki 25. ovog sažetka zahtjeva za prethodnu odluku. Isto tako, razmatranje koje je također izneseno u prethodno navedenoj točki 25., i koje se odnosi na to da su stranke sporazuma između poslodavca i radničkog vijeća u pravilu uspostavile pravednu ravnotežu između interesa, može govoriti u prilog priznavanju bilo kakve margine prosudbe ugovornih strana sporazuma između poslodavca i radničkog vijeća prilikom

ocjene nužnosti obrade podataka. Međutim, predmetno vijeće smatra da postoje ozbiljne dvojbe u pogledu priznavanja takve margine prosudbe.

- 31 Točno je da se prema sudskoj praksi Suda priroda mjera donesenih na temelju kolektivnog ugovora razlikuje od prirode onih koje su države članice donijele jednostrano zakonom ili drugim propisima jer su socijalni partneri, ostvarujući svoje temeljno pravo na kolektivno pregovaranje priznato člankom 28. Povelje Europske unije o temeljnim pravima, pažljivo uspostavili ravnotežu između vlastitih interesa (presude Suda od 19. rujna 2018., Bedi, C-312/17, EU:C:2018:734, t. 68. i od 8. rujna 2011., Hennigs i Mai, C-297/10 i C-298/10, EU:C:2011:560, t. 66. i navedena sudska praksa). Međutim, predmetno vijeće smatra da je vrlo dvojbeno primjenjuju li se ta razmatranja Suda i na sporazum između poslodavca i radničkog vijeća, kao što je onaj iz glavnog postupka, jer je strankama takvog sporazuma zabranjeno kolektivno djelovanje. Čak i da se i sporazumi između poslodavca i radničkog vijeća mogu smatrati odrazom temeljnog prava na kolektivno pregovaranje priznatog člankom 28. Povelje Europske unije o temeljnim pravima, predmetno vijeće smatra da iz toga ne proizlazi margina prosudbe za poslodavce i radnička vijeća koja podliježe samo ograničenom sudskom nadzoru. Naime, iz sudske prakse Suda proizlazi da se, ako se na pravo na kolektivno pregovaranje iz članka 28. Povelje Europske unije o temeljnim pravima primjenjuju odredbe prava Unije, ono se u području primjene tog prava mora ostvarivati u skladu s njim (presude Suda od 19. rujna 2018., Bedi, C-312/17, EU:C:2018:734, t. 69. i od 8. rujna 2011., Hennigs i Mai, C-297/10 i C-298/10, EU:C:2011:560, t. 67. i navedena sudska praksa). Stoga, kada donose mjere koje ulaze u područje primjene odredbi prava Unije, socijalni partneri moraju poštovati pravo Unije (kad je riječ o Direktivi 2000/78/EZ, vidjeti presude Suda od 19. rujna 2018., Bedi, C-312/17, EU:C:2018:734, t. 70.; od 12. prosinca 2013., Hay, C-267/12, EU:C:2013:823, t. 27. i navedenu sudsku praksu te od 8. rujna 2011., Hennigs i Mai, C-297/10 i C-298/10, EU:C:2011:560, t. 68. i navedenu sudsku praksu). Osim toga, prema sudskoj praksi Suda, nacionalni sud koji u okviru svoje nadležnosti mora primijeniti odredbe prava Unije ima dužnost osigurati puni učinak tih pravnih pravila ostavljajući na vlastitu inicijativu neprimijenjenom, ako smatra da je to potrebno, svaku suprotnu odredbu nacionalnog prava, bez potrebe da zatraži ili čeka prethodno stavljanje izvan snage te odredbe kroz zakonodavni ili bilo koji drugi postupak predviđen ustavom (vidjeti presude Suda od 20. ožujka 2003., Kutz-Bauer, C-187/00, EU:C:2003:168, t. 73. i navedenu sudsku praksu te od 7. veljače 1991., Nimz, C-184/89, EU:C:1991:50, t. 19. i navedenu sudsku praksu). Prema sudskoj praksi Suda, ta razmatranja primjenjuju se i u slučaju da odredba koja je suprotna pravu Unije proizlazi iz kolektivnog ugovora. Naime, bilo bi nespojivo sa samom prirodom prava Unije da nacionalni sud nadležan za primjenu tog prava bude spriječen izravno poduzeti sve potrebne mjere kako bi se izuzele iz primjene odredbe kolektivnog ugovora, ili eventualno sporazuma između poslodavca i radničkog vijeća, koje bi mogle predstavljati prepreku punoj učinkovitosti prava Unije (vidjeti presude Suda od 20. ožujka 2003., Kutz-Bauer, C-187/00, EU:C:2003:168, t. 74. i od 7. veljače 1991., Nimz, C-184/89, EU:C:1991:50, t. 20.). Predmetno vijeće smatra da postoje argumenti koji idu u prilog tomu da je ta

sudska praksa Suda, koja je povezana s direktivama kao što je Direktiva 2000/78/EZ, relevantna i za zahtjeve iz Uredbe 2016/679.

4. *Treće pitanje*

- 32 Međutim, ako je odgovor na drugo pitanje potvrđan i stranke kolektivnog ugovora, što su u ovom slučaju stranke sporazuma između poslodavca i radničkog vijeća, prilikom ocjene nužnosti obrade podataka u smislu, primjerice, članka 5., članka 6. stavka 1. odnosno članka 9. stavaka 1. i 2. Uredbe 2016/679 imaju marginu prosudbe koja podliježe samo ograničenom sudskom nadzoru, predmetno vijeće trećim prethodnim pitanjem nastoji saznati na što se u tom slučaju može ograničiti sudski nadzor. To pitanje obuhvaća kriterije za ocjenu koje Sud, ovisno o slučaju, smatra neizostavnima.

5. *Četvrto pitanje*

- 33 Predmetno vijeće četvrtim prethodnim pitanjem nastoji saznati treba li članak 82. stavak 1. Uredbe 2016/679 tumačiti na način da osobe imaju pravo na naknadu nematerijalne štete već onda kad su njihovi osobni podaci obrađeni protivno zahtjevima iz Uredbe 2016/679 ili pravo na naknadu nematerijalne štete zahtijeva da ispitanik usto treba dokazati da je pretrpio znatnu nematerijalnu štetu.
- 34 U tom pogledu predmetno vijeće na temelju zahtjeva za prethodnu odluku koji je uputio Oberster Gerichtshof (Vrhovni sud, Austrija) u predmetu C-300/21 i upućivanjem na svoj zahtjev za prethodnu odluku u predmetu C-667/21, polazi od toga da se člankom 82. stavkom 1. Uredbe 2016/679 predviđa pravo na naknadu štete samo za osobe čija su (subjektivna) prava povrijeđena zbog povrede jedne ili više odredbi Uredbe 2016/679 prilikom obrade „njihovih” osobnih podataka (vidjeti uvodnu izjavu 2. Uredbe 2016/679), odnosno za osobe koje su same postale žrtve jedne ili više povreda Uredbe 2016/679. Nadalje, predmetno vijeće polazi od toga da se pravom na naknadu nematerijalne štete na temelju članka 82. stavka 1. Uredbe 2016/679, osim te povrede Uredbe 2016/679, dodatno ne zahtijeva da osoba čija su prava povrijeđena dokaže (drugu) nematerijalnu štetu koju je pretrpjela. Prema mišljenju predmetnog vijeća, ta osoba stoga ne mora dokazati da postoji „posljedica ili rezultat povrede prava kojom se nanosi barem znatna šteta” (međutim, vidjeti u tom pogledu treće prethodno pitanje iz zahtjeva za prethodnu odluku koji je uputio austrijski Oberster Gerichtshof (Vrhovni sud) u predmetu C-300/21). Predmetno vijeće smatra da u skladu s tim već sama činjenica da su (subjektivna) prava osoba povrijeđena zbog povrede jedne ili više odredbi Uredbe 2016/679 prilikom obrade „njihovih” osobnih podataka (vidjeti uvodnu izjavu 2. Uredbe 2016/679) dovodi do nematerijalne štete koju je potrebno nadoknaditi (vidjeti već navedeni zahtjev za prethodnu odluku koji je predmetno vijeće uputilo u predmetu C-667/21, t. 33.). Prema mišljenju predmetnog vijeća, pojedinačnim sudovima država članica osobito se ne može prepustiti provjera je li došlo do nematerijalne štete koju treba nadoknaditi u skladu s različitim pravilima iz nacionalnog prava.

- 35 Međutim, ako Sud smatra da nije dovoljna činjenica da su (subjektivna) prava osoba povrijeđena zbog povrede jedne ili više odredbi Uredbe 2016/679 prilikom obrade „njihovih” osobnih podataka (vidjeti uvodnu izjavu 2. Uredbe 2016/679), nego da je usto potrebno i da osoba čija su prava povrijeđena dokaže (drugu), po potrebi znatnu, nematerijalnu štetu koju je pretrpjela, predmetno vijeće za odluku u glavnom postupku treba saznati koji su kriteriji relevantni u tom pogledu.
- 36 Ako Sud smatra da osoba čija su prava povrijeđena treba dokazati (drugu) nematerijalnu štetu koju je pretrpjela, za odluku u glavnom postupku osobito je važna informacija koji su kriteriji na temelju članka 82. stavka 1. Uredbe 2016/679 relevantni za postojanje štete, uzročnost i teret obrazlaganja i dokazivanja. U daljnjem postupku može se postaviti pitanje proizlazi li već iz okolnosti da su osobni podaci tužitelja upotrijebljeni protivno zahtjevima iz Uredbe 2016/679 za izradu i/ili uporabu profila u smislu članka 4. točke 4. Uredbe 2016/679 (druga) znatna šteta ili se postojanje takve (druge) štete može pretpostaviti samo ako takav profil ima negativne posljedice za tužitelja, primjerice na način da nije bio uspješan u postupku zapošljavanja „zbog” tog profila. S tim je povezano i pitanje tko, s obzirom na stvarne poteškoće zaposlenika da detaljno obrazloži postojanje (druge) štete, i u kojim okolnostima snosi teret obrazlaganja i dokazivanja te kako se konkretno može ispuniti obveza koja proizlazi iz tog tereta.

6. Peto pitanje

- 37 Petim prethodnim pitanjem, koje odgovara četvrtom prethodnom pitanju u zahtjevu za prethodnu odluku koji je uputilo predmetno vijeće u predmetu C-667/21 (t. 35. i sljedeće), to vijeće nastoji saznati je li članak 82. stavak 1. Uredbe 2016/679, uz svoju funkciju izjednačavanja, namijenjen posebnoj odnosno općoj prevenciji i treba li predmetno vijeće to uzeti u obzir prilikom određivanja iznosa nematerijalne štete koju je potrebno nadoknaditi na temelju članka 82. stavka 1. Uredbe 2016/679 na teret voditelja obrade (ili izvršitelja obrade).
- 38 U skladu s uvodnom izjavom 146. Uredbe 2016/679, ispitanici bi trebali dobiti potpunu i učinkovitu naknadu za štetu koju su pretrpjeli. Predmetno vijeće u tom pogledu polazi od toga da sud prilikom određivanja naknade nematerijalne štete treba uzeti u obzir sve okolnosti pojedinačnog slučaja te da treba osigurati stvarnu i djelotvornu pravnu zaštitu prava koja proizlaze iz Uredbe 2016/679. Stoga može biti relevantno, kao u drugim područjima prava Unije, da iznos naknade nematerijalne štete odgovara težini povrede Uredbe 2016/679 koja se njome sankcionira, pri čemu vjerojatno treba osigurati stvarni odvratajući učinak, koji je, po potrebi, namijenjen posebnoj odnosno općoj prevenciji, ali i istodobno poštovati opće načelo proporcionalnosti (kad je riječ o drugim područjima prava Unije, vidjeti primjerice presude Suda od 15. travnja 2021., Braathens Regional Aviation, C-30/19, EU:C:2021:269, t. 38. i od 25. travnja 2013., Asociația ACCEPT, C-81/12, EU:C:2013:275, t. 63.).

- 39 Osim toga, uz načelo djelotvornosti, koje među ostalim proizlazi iz navedenog, u pogledu iznosa naknade nematerijalne štete treba uzeti u obzir i načelo ekvivalentnosti. Točno je da predmetno vijeće pritom polazi od činjenice da članak 82. Uredbe 2016/679 ne sadržava nikakvo upućivanje na pravo država članica Europske unije te se u cijeloj Uniji mora tumačiti autonomno i ujednačeno. Međutim, s obzirom na različite iznose naknada štete u državama članicama, u usporedivim slučajevima prilikom određivanja iznosa naknade nematerijalne štete mogu se uzeti u obzir aspekti ekvivalentnosti (kad je riječ o ovlasti država članica da odrede odgovarajuće kriterije za odgovornost države za štete prouzročene pojedincima povredama prava Unije, vidjeti među ostalim presude Suda od 5. ožujka 1996., *Brasserie du pêcheur i Factortame*, C-46/93 i C-48/93, EU:C:1996:79, t. 67. i od 19. studenoga 1991., *Francovich i dr.*, C-6/90 i C-9/90, EU:C:1991:428, t. 42. i sljedeća).

7. Šesto pitanje

- 40 Šestim prethodnim pitanjem, koje odgovara petom prethodnom pitanju u zahtjevu za prethodnu odluku koji je uputilo predmetno vijeće u predmetu C-667/21 (t. 38. i sljedeće), to vijeće nastoji saznati je li prilikom određivanja iznosa nematerijalne štete koju treba nadoknaditi na temelju članka 82. stavka 1. Uredbe 2016/679 relevantan stupanj krivnje voditelja obrade (ili izvršitelja obrade). U tom se pogledu osobito postavlja pitanje smije li se nepostojanje krivnje ili manji stupanj krivnje voditelja obrade (ili izvršitelja obrade) uzeti u obzir u njegovu korist.
- 41 Predmetno vijeće postavlja to pitanje osobito u kontekstu njemačkog građanskog prava u kojem uz odgovornost bez krivnje postoji i odgovornost uz krivnju, pri čemu se za krivnju u općem nacionalnom obveznom pravu upotrebljava izraz „mogućnost pripisivanja” (*Vertretenmüssen*). Člankom 276. stavkom 1. prvom rečenicom *Bürgerliches Gesetzbuch* (Građanski zakonik) (BGB) uređuje se da dužniku u pravilu treba pripisati namjeru i nemar ako nije utvrđena stroža ili blaža odgovornost. Ako slično vrijedi za članak 82. stavak 1. Uredbe 2016/679, u pogledu odgovornosti samoj povredi Uredbe 2016/679 treba pridodati nešto drugo, odnosno subjektivnu odgovornost zbog namjere i nemara. Međutim, predmetno vijeće pretpostavlja da je u pogledu odgovornosti voditelja obrade (ili izvršitelja obrade) na temelju članka 82. stavka 1. Uredbe 2016/679 riječ o odgovornosti bez krivnje, odnosno da u skladu s tom odredbom odgovornost počinitelja povrede ni u kojem slučaju ne ovisi o postojanju ili dokazu krivnje (kad je riječ o drugim područjima prava Unije, vidjeti primjerice presude Suda od 22. travnja 1997., *Draehmpaehl*, C-180/95, EU:C:1997:208, t. 17. i od 8. studenoga 1990., *Dekker*, C-177/88, EU:C:1990:383, t. 22.). Kao što se to navodi u točki 34., predmetno vijeće polazi od toga da je za pravo na temelju članka 82. stavka 1. Uredbe 2016/679 dovoljna već povreda same Uredbe 2016/679.
- 42 Naposljetku, predmetno vijeće smatra da u tom pogledu ništa drugo ne proizlazi iz članka 82. stavka 3. Uredbe 2016/679. Odredba tog članka, u skladu s kojom u slučaju dokaza o neodgovornosti za događaj koji je prouzročio štetu dolazi do

izuzeća od odgovornosti, ne odnosi se na krivnju u smislu „mogućnosti pripisivanja”. Naprotiv, članak 82. stavak 3. Uredbe 2016/679 odnosi se samo na pitanje o sudjelovanju (u smislu: „sudjeluje” ili „ne sudjeluje”), primjerice u kontekstima obrade podataka u kojima ima više mogućih sudionika koji se teško mogu prepoznati izvana, odnosno na pitanje o počinitelju u smislu uzročnosti. Može se pretpostaviti da je riječ o potonjem slučaju ako se primjerice događaj koji uzrokuje odgovornost temelji na nedopuštenom pristupu treće strane do kojeg je došlo unatoč svim potrebnim mjerama sigurnosti.

RADNI DOKUMENT